

VALSTYBĖS VALDYMO TOBULINIMO KOMISIJOS (SAULĖLYDŽIO KOMISIJOS) POSĖDŽIO

PROTOKOLAS

2011 m. vasario 3 d. Nr. 63-2

Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Ministro Pirmininko kanclerio pirmasis pavaduotojas Giedrius Kazakevičius (Komisijos pirmininkas).

Posėdžio sekretorė – Ministro Pirmininko padėjėja Ieva Nomeikienė.

Dalyvavo:

Komisijos nariai: vidaus reikalų viceministras Sigitas Šiupšinskas, viešosios įstaigos Lietuvos laisvosios rinkos instituto prezidentė Rūta Vainienė, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius Ramūnas Vilpišauskas, finansų viceministras Edmundas Žilevičius, viešosios įstaigos Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai valdybos pirmininkas Klaudijus Maniokas, Respublikos Prezidento vyriausiasis patarėjas Nerijus Udrėnas.

Kiti dalyviai: valstybės kontrolieriaus pavaduotoja Nijolė Mickuvienė, Valstybės tarnybos departamento prie vidaus reikalų ministerijos direktorė Laima Tuleikienė, Vidaus reikalų ministerijos Teisės departamento direktorius Dainius Žilinskas, Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus vedėjas Aloyzas Dukša, Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus patarėja Goda Aleksaitė Stabingienė, Ministro Pirmininko tarnybos Teisės skyriaus patarėjas Edvardas Žukauskas, Ministro Pirmininko tarnybos Komunikacijos departamento Spaudos ir komunikacijos skyriaus vyriausioji specialistė Jurgita Laurinėnaitė.

1. SVARSTYTA. Dėl Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto

Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus patarėja Goda Aleksaitė-Stabingienė pristatė pagrindinius Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto aspektus – Valstybės tarnybos apimties, priėmimo ir atleidimo principus, apmokėjimo sistemą ir aukštesniųjų vadovų reglamentavimą.

Pristatymo metu G.Aleksaitė-Stabingienė pažymėjo, kad pateikto įstatymo pakeitimo įstatymo projekte yra numatytas valstybės tarnybos apimties siaurėjimas. Projekte numatoma iki 20% esamų valstybės tarnautojų, atliekančių vidaus administravimo funkcijas, pervesti dirbti pagal darbo sutartis. Tai reiškia, kad valstybės tarnautojais bus laikomi tik tiesiogiai vykdančios įstaigai nustatytas funkcijas, turintys pavaldžių asmenų ir atliekantys išskirtines funkcijas, kurias numato specialūs įstatymai.

R.Vilpišauskas pasiūlė į įstatymo projektą įtraukti profesionalumo principą. Šiai minčiai pritarė visi posėdyje dalyvavę komisijos nariai. Taip pat, R.Vilpišauskui paantrindamas K.Maniokas, pabrėžė, kad tarptautinėje valstybės tarnybos praktikoje, pagrindinių principų klasifikacijoje, profesionalumas numatomas, kaip pagrindinis kriterijus.

Pristatydama valstybės tarnautojų priėmimo ir atleidimo principus, G.Aleksaitė – Stabingienė išvardino pagrindinius pasikeitimus. Įstatymo projekte yra numatoma, kad ateidamas į valstybės tarnybą, asmuo privalo turėti minimalius valstybės tarnautojui būtinus gebėjimus, mokėti vieną iš projekte numatytų užsienio kalbų – anglų, vokiečių ar prancūzų, o kandidatuojuojantiems į vadovo vietą valstybės tarnyboje, būtina turėti vadovavimo patirtį. Šiuos gebėjimus ketinama tikrinti centralizuotai, tam tikra Vyriausybės numatyta tvarka.

Kalbėdama apie valstybės tarnautojų atleidimo mechanizmą, G.Aleksaitė-Stabingienė pabrėžė pagrindinius skirtumus nuo dabar egzistuojančio įstatymo - ketinama praplėsti valstybės tarnautojų atleidimo ribas, t.y. valstybės tarnautojas gali būti atleistas šalių susitarimu. Sugriežtinama atleidimo tvarka, kai valstybės tarnautojo veikla buvo įvertinta nepatenkinamai. Šiuo metu veikiančiame įstatyme yra numatytas dviejų metų laikotarpis, kai tarnautojas vis dar gali dirbti, kol jį bus galima atleisti dėl nepatenkinamų rezultatų. Naujojo įstatymo projekte yra numatomas tik vienerių metų laikotarpis.

Išskirtinis atleidimo pagrindas yra numatomas vadovams – pasibaigus jų darbo kadencijai. Projekte numatoma kadencija yra 4 metai + 4 metai. T.y. jei vadovas, pasibaigus kadencijai, nepereina į kitas vadovo pareigas, ar nepereina į specialistus, jis yra atleidžiamas.

Karščiausią diskusiją, aptariant priėmimo ir atleidimo principus, sukėlė įstatymo projekte numatyti privalomi reikalavimai užsienio kalbos gebėjimams.

Finansų viceministras Edmundas Žilevičius suabejojo įstatymo projekte numatytais reikalavimais dėl užsienio kalbos gebėjimų. Jis pasiūlė, kad tokie reikalavimai galėtų būti tikslingi naujai priimamiems darbuotojams, tačiau pritaikyti šiuos reikalavimus jau esamiems tarnautojams gali būti labai sudėtinga. Tai reiškia, kad remiantis šiuo įstatymo projekto punktu, nesugebėjus išmokti vienos iš trijų įvardintų užsienio kalbų pereinamuoju laikotarpiu (iki 2015 m. sausio 1 d.), dalis esamų darbuotojų bus atleisti. Juolab, kad tikrai ne visoms pareigybėms yra būtinas užsienio kalbos mokėjimas.

Rūta Vainienė iš dalies pritarė E.Žilevičiaus nuomonei, siūlydama išplėsti užsienio kalbų sąrašą.

Atsakydama į E.Žilevičiaus abejones, G.Aleksaitė-Stabingienė pastebėjo, kad bus nurodyti reikalavimai pareigybėms ir atitinkamas užsienio kalbos mokėjimo lygis konkrečiai pareigybei.

Pratęsdama diskusiją, valstybės kontrolieriaus pavaduotoja Nijolė Mickuvienė suabejojo užsienio kalbos mokėjimo žemiausiu lygiu naudoti. Ar tokiu atveju yra prasmė bendrai nurodyti reikalavimą mokėti užsienio kalbą, jei mokėjimas žemiausiu lygiu reikštų tik minimalių pagrindų žinojimą, tačiau ne gebėjimą ta kalba komunikuoti. Kita vertus, tokie griežti reikalavimai gali privesti iki teisminių ieškinių.

Klaudijus Maniokas iš esmės pritarė minčiai įstatymo projekte nurodyti užsienio kalbos mokėjimą, kaip vieną valstybės tarnautojų priėmimo-atleidimo kriterijų, tačiau suabejojo pereinamojo laikotarpio trukme. Jo manymu, pereinamasis laikotarpis turėtų būti ilgesnis, nei iki 2015 m. sausio 1 d.

Viceministras Sigitas Šiupšinskas, pritarė abejonėms dėl pernelyg griežtų reikalavimų mokėti vieną užsienio kalbą, akcentavo, kad galbūt 35 straipsnio 21 punkto formuluotė, pabrėžiančią tikimybę valstybės tarnautojui būti atleistam, nemokant užsienio kalbos, reiktų keisti bendresne formuluote „neatitikimu pareigybiniam reikalavimams“. Tuo metu, pareigybinuose reikalavimuose būtų aiškiai nurodyta, koks užsienio kalbos gebėjimo lygis yra būtinas konkrečiai pareigybei.

Reziumuodamas, komisijos pirmininkas Giedrius Kazakevičius pasiūlė darbo grupei dar kartą pergalvoti techninius dalykus. Pasak jo, galbūt šie užsienio kalbų gebėjimų reikalavimai atsispindėtų ne įstatymo nuostatose, o Vyriausybės nutarimuose. Tokiu atveju užsienio kalbos gebėjimo lygis būtų keliamas palaipsniui, taip iki 2015 m. sausio 1 dienos būtų pasiektas žemiausias gebėjimų lygis, o Vyriausybė turėtų teisę kelti šiuos gebėjimų lygius, priklausomai nuo išteklių ir galimybių investuoti į užsienio kalbų mokymą.

Pagrindiniu skirtumu įstatymo projekte, G.Kazakevičius įvardino asmens gebėjimų, būtinų užimti valstybės tarnautojo pareigas, įvertinimo atskyrimą nuo konkurso paskelbimo į konkrečias pareigas. Dabar veikiančiame įstatyme yra numatyta laikyti specialų testą kiekvieną kartą kandidatuojant į valstybės tarnybą. Tuo metu, kai šiame įstatymo projekte yra numatytas reikalavimas turėti gebėjimus, būtinus valstybės tarnautojams, norint dalyvauti konkurse ir tik išlaikius specialų testą, jau gali dalyvauti visuose tuo metu valstybės tarnyboje skelbiamuose konkursuose.

Rūta Vainienė susidomėjo ar atleidimas iš darbo yra aukščiausia valstybės tarnautojo atsakomybė. Atsakydamas, Giedrius Kazakevičius, patikino, kad tai yra aukščiausia atsakomybė ir, kad yra numatytas nepriekaištingos reputacijos institutas. Kas reiškia, kad netekus nepriekaištingos reputacijos, ateityje darbas valstybės tarnyboje yra negalimas.

Taip pat G.Aleksaitė – Stabingienė pristatė naują atlyginimų sistemą. Ji pažymėjo, kad naujoje sistemoje išlieka tik pareiginė alga. Yra paliktos 25 kategorijos ir tų kategorijų ribose, galimybė judėti per 7 lygmenis, atsižvelgiant į valstybės tarnautojo veiklos vertinimą. T.y. po kiekvieno įvertinimo yra galimybė gauti arba didesnę, arba mažesnę pareigybinę algą. Nelieka įvertinimo, kad iš metų į metus, gaunant gerą įvertinimą liks tas pats atlyginimas. Įvedamas tam tikras saugiklis, kad priklausomai nuo gero ar neigiamo veiklos įvertinimo atlyginimas gali didėti ar mažėti.

Tačiau yra paliekama galimybė ir vienkartinėms išmokoms, į kurias valstybės tarnautojas galės pretenduoti tik esant ypatingiems atvejams ar atliktus specialias užduotis. Siekiant išvengti piktnaudžiavimo gaunant premijas, bus įvesti tam tikri apribojimai, numatantys kiek lėšų bus tam skiriama ir kiek kartų tokios išmokos gali būti išmokėtos.

Taip pat įstatymo projekte yra numatytas pakeitimas, vadovams panaikinant intervalus tarp kategorijų - pradėdant skyrių vedėjais ir baigiant departamentų direktoriais ar įstaigų vadovais. Tai reiškia, kad ministerijų skyrių vedėjai priklausys vienai vieningai kategorijai, analogiškai – departamentų direktoriai turės tą pačią kategoriją, o tai lems panašius atlyginimus atitinkamose kategorijose. Kiek kitaip yra su specialistais, kadangi skyrių vedėjams yra suteikta laisvė savo nuožiūra nustatyti kategorijas savo skyriaus specialistams.

K. Manioko nuomone, įstatymo projekte pateikta atlyginimo bei skatinimo sistema yra nebloga ir susieta su vertinimu, tačiau pasiūlė įstatymo projekte numatyti peržiūros, po tam tikro laiko, mechanizmą.

Pristatydama vadovų reglamentavimo klausimą, G.Aleksaitė-Stabingienė pažymėjo, kad šiuo įstatymu yra ypatingai išskiriamas vadovų korpusas, net įvedamos naujos sąvokos. Numatyta kadencija vadovams yra 4 metai + 4 metai – kadencija būtų skaičiuojama nuo įstatymo įsigaliojimo dienos. Taip pat, atsiranda atskiras valdymo instrumentas – aukštesniųjų vadovų komisija, kuri pasisako tam tikrais klausimais dėl priimamojo vadovo vertinimo ir teikia rekomendacijas.

Papildydamas, G.Kazakevičius paminėjo, kad šiuo metu įstaigose prie ministerijų ir Vyriausybės įstaigose kadencijos jau pradėtos skaičiuoti. Taip pat pažymėjo, kad išimtiniais atvejais yra galimybė kadenciją pratęsti trečiam laikotarpiui.

Edmundas Žilevičius atkreipė komisijos dėmesį į įstatymo projekte numatytas kompensacijas (50 str. 4 punktas) už sužalojimą ar susirgimą sunkia liga, atliekant tarnybines pareigas. Jo manymu, kompensacijos yra neadekvačios ir pasiūlė darbo grupei dar kartą peržiūrėti šį punktą.

Į K.Manioko klausimą dėl įstatymo įgyvendinimo perspektyvų, eiliškumo ir koordinavimo principų, G.Aleksaitė-Stabingienė detaliau papasakojo apie įgyvendinimo procesą. Pasak jos, pusė metų iki įstatymo įsigaliojimo, įstaigose turėtų būti sudarytos vertinimo komisijos, kurių funkcija būtų peržiūrėti visas tų įstaigų pareigybes ir įsigaliojus įstatymui pradėti darbą jau pagal naują tvarką. Tačiau kalbant apie apmokėjimo sistemą, kiekviena pareigybė būtų priskirta artimiausiai kategorijai, vertinant pagal paskutinį mėnesį gautą darbo užmokestį ir palaipsniui, pereinamuoju laikotarpiu priartėtų prie įstatymo numatytos aukštesnės kategorijos. Šis procesas turėtų vykti kiekvienoje įstaigoje atskirai.

N.Mickuvienė mano, kad būtų tikslinga numatyti įstatymo įgyvendinimo priemonių planą - kada, kas ir kaip turėtų būti atlikta, kas atsakingas.

G.Kazakevičius pritarė šiai nuomonei, manydamas, kad šiuo tikslu galėtų būti naudojamas projektinio valdymo metodas.

Taip pat, komisijos pirmininkas pasiūlė temas galimoms tolimesnėms diskusijoms – galimas bendras viešosios tarnybos darbo užmokesčio įstatymas, kuris galėtų apimti statutinių darbuotojų, politikų ir prokurorų, viešųjų įstaigų ir valstybės įmonių vadovų bei dirbančių pagal darbo sutartis darbo užmokesčio sistemas.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. Siūlyti darbo grupei įstatymo projekte pakartotinai peržiūrėti reikalavimų užsienio kalbos gebėjimams formuluotę, kad ji nebūtų tokia kategoriška. Taip pat, numatyti ilgesnį pereinamąjį laikotarpį.
2. Į įstatymo projektą įtraukti profesionalumo sąvoką, kaip vieną pagrindinių kriterijų.
3. Siūlyti darbo grupei peržiūrėti klausimą dėl kompensacijos už sužalojimą ar susirgimą sunkia liga, atliekant tarnybines pareigas, kad numatomas kompensacijos dydis būtų adekvatus galimam sužalojimui ar kt.

4. Į valstybės valdymo tobulinimo komisijos 2011 metų veiklos planą įtraukti diskusiją dėl galimo viešosios tarnybos darbo užmokesčio įstatymo ruošimo.

2. SVARSTYTA. Dėl Valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) 2010 metų veiklos rezultatų

Komisijos nariams buvo pateiktas 2010 metų veiklos plano įgyvendinimas ir ataskaitos projektas.

R.Vilpišauskas pažymėjo, kad veiklos ataskaitoje nepilnai atsispinti veiklos plano įgyvendinimas. Pasak jo ataskaita galėtų būti detalesnė, kur būtų matyti sprendimų įgyvendinimo stadija – jei sprendimų įgyvendinimas stringa, tai kur ir kodėl. O jeigu sprendimas dar vis procese – tai taip pat reikėtų nurodyti ataskaitoje.

Komisijos pirmininkas patikslino, kad pateiktos ataskaitos projekte yra matomi tik pilnai įgyvendinti sprendimai.

Rūta Vainienė taip pat atkreipė komisijos dėmesį, kad ataskaitoje labai išryškintas sumažintas pareigybių skaičius, tačiau jis visai neatspindi komisijos veiklos produktyvumo. Galbūt turėtų būti pateikta daugiau statistikos.

K.Maniokas pritarė nuomonei, kad pateiktame komisijos veiklos ataskaitos projekte neatspindi komisijos veiklos produktyvumas, juolab, kad pastarosios komisijos veiklos kryptis nebuvo tik pareigybių institucijose mažinimas, bet daugiau buvo teikiamos rekomendacijos conceptualiais klausimais.

NUTARTA (bendru sutarimu):

Patikslinti ir labiau detalizuoti Saulėlydžio komisijos veiklos ataskaitą, kad būtų matomi ne tik priimti sprendimai, bet ir tie, kurie dar procese ar jų įgyvendinimas dėl vienokių ar kitokių priežasčių yra užstrigę.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Kazakevičius

Posėdžio sekretorė

Ieva Nomeikienė